

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D.**, so sídlom v P., zastúpeného JUDr. L. M., advokátkou v P., proti žalovanému **P. K.**, bývajúcemu v P., zastúpenému JUDr. K. L., advokátkou v P., **o zaplatenie 166,37 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9 C 37/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. novembra 2012 sp. zn. 7 Co 39/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 12. apríla 2010 č. k. 9 C 37/2009-168 zastavil konanie v časti o 4,05 €, ďalej uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 162,32 € do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že žalovaný je umiestnený u žalobcu na celoročný pobyt od 21. apríla 1982 a preto je povinný platiť úhradu za nevyhnutnú starostlivosť (stravovanie, bývanie, používanie vlastného elektrospotrebiča a zaopatrenie). O uvedenej povinnosti rozhodol žalobca ako prvostupňový správny orgán pod číslom 81/2004, a toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Krajského úradu v Prešove z 13. septembra 2004, č. X.. Žalovaný nezaplatil žalobcovi predpísanú úhradu za poskytnutú nevyhnutnú starostlivosť za mesiac február 2004 v sume 4 890 Sk (t. j. 162,32 €). Sumu 122 Sk (t. j. 4,05 €) žalovaný zaplatil, preto v tejto časti súd konanie zastavil. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 150 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný odvolanie (č. l. 170), v ktorom uviedol, že nechce byť ďalej zastupovaný advokátom I. J., domáhal sa ustanovenia iného právneho zástupcu a to JUDr. K. V., ktorý ho v minulosti zastupoval a do jeho kancelárie je

bezbariérový prístup pre vodičkaru. Uvedené odvolanie žalovaný na výzvu súdu doplnil ďalším podaním, ktoré bolo doručené na súd 29. septembra 2010 (č. I. 187 a nasledujúce). Žiadal rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcej časti zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 7. februára 2011 sp. zn. 7 Co 135/2010 (prvým v poradí) potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Vznesenú námietku premlčania považoval za právne bezvýznamnú.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý ho navrhol zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, prípadne konanie vo veci zastaviť s poukazom na ustanovenie § 237 písm.b/, f/ a § 241 ods. 1 písm.a/, b/, c/ O.s.p. Mal za to, že odvolací súd nebral do úvahy to, že mu oznámil, že už nechce byť zastupovaný advokátom I. J., odmietal to, no napriek tomu ho v konaní na krajskom súde uvedený advokát zastupoval. Žalovanému bolo odňaté právo podľa § 237 písm.b/, f/ O.s.p. Ďalej uviedol, že v dôsledku ochrnutia horných a dolných končatín je odkázaný na pobyt na lôžku a pohybuje sa na invalidnom vozíku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. januára 2012 sp. zn. 2 Cdo 9/2012 uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu ďalšie konanie. Podľa názoru dovolacieho súdu konanie odvolacieho súdu bolo zaťažené vadou spočívajúcou v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.), pretože odvolací súd vôbec nevenoval pozornosť námietke účastníka uvedenej v odvolaní ohľadom jeho právneho zástupcu, z ktorej vyplývala nedostupnosť uvedeného zástupcu z radov advokátov (JUDr. J.) pre žalovaného, ktorý je invalidným dôchodcom a potrebuje bezbariérový prístup. Odvolaciemu súdu bola uložená povinnosť vyzvať žalovaného, aby svoju námietku voči právnemu zástupcovi bližšie ozrejmil a vyzvať ustanoveného právneho zástupcu z radov advokátov (JUDr. J.), aby sa k pravdivosti žalovaným uvedených skutočností vyjadril.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 29. novembra 2012 sp. zn. 7 Co 39/2012 opätovne potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa s výnimkou výroku o čiastočnom zastavení konania, žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a vyslovil, že žalobca nemá právo na ich náhradu. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vyvodil správny právny záver. Za právne bezvýznamnú považoval námietku premlčania vznesenú žalovaným, pretože žalobca si svoj nárok uplatnil vo všeobecnej

trojročnej premlčacej dobe vyplývajúcej z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (žaloba bola podaná na súd 20. marca 2006, konanie sa pôvodne viedlo pod sp. zn. 17 Ro 54/2006 a nie až 24. augusta 2009, ako sa mylne domnieva žalovaný). Odvolací súd, riadiac sa pokynmi dovolacieho súdu v zrušujúcom uznesení, vyzval žalovaného, aby ozrejmil námietky voči JUDr. J. a zároveň vyzval JUDr. J., aby oznámil, akým spôsobom sa realizovala právna pomoc pre žalovaného a či žalovaný mal vzhľadom na svoju invaliditu prístup do jeho kancelárie a ak nie, akým spôsobom sa realizovali stretnutia so žalovaným. Žalovaný v podaní zo 6. augusta 2012 poukázal na skutočnosť, podľa ktorej je imobilným občanom s ochrnutím horných a dolných končatín. Z tohto dôvodu preto nedokáže sám písať. Ustanovený zástupca sa s ním vôbec nestretol a neposkytol mu žiadnu pomoc. O spísanie odvolania musel požiadať priateľa. Keď sa zúčastnil pojednávania, ustanovený zástupca na súde prítomný nebol. Preto usúdil, že o jeho prípad záujem nemá. Právny zástupca žalovaného JUDr. I. J. v podaní z 10. augusta 2012 uviedol, že komunikácia medzi ním a žalovaným prebiehala výlučne v písomnej a telefonickej forme. Žalovaný sa nikdy nedostavil osobne do jeho kancelárie, sídlo ktorej bolo v tom čase v P. Napriek tomu, že žalovaný bol opakovane telefonicky aj písomne vyzývaný na poskytnutie súčinnosti, na tieto výzvy neodpovedal a v tejto súvislosti ani nemal vedomosť o jeho imobilite. V prípade, ak by žalovaný oznámil, že je imobilný, prispôbil by formu komunikácie s ním tejto skutočnosti. Čo sa týka tvrdenia žalovaného o nedostatočnom záujme ustanoveného právneho zástupcu o prejednávanú vec, ide len o vyjadrenie subjektívneho pocitu tohto účastníka. JUDr. I. J. po tom, čo bol ustanovený za zástupcu, dňa 10. februára 2010 spísal vo veci vyjadrenie, ku ktorému predložil aj listinné dôkazy. Po ustanovení JUDr. I. J. do funkcie právneho zástupcu sa uskutočnili celkovo tri pojednávania. JUDr. I. J., resp. jeho substitučný zástupca sa nezúčastnil len na jednom pojednávaní nariadenom na deň 15. februára 2010, ktoré však bolo odročené bez prejednania veci vzhľadom na žiadosť právneho zástupcu žalobcu o odročenie pojednávania. Na ďalších dvoch pojednávaniach konaných v dňoch 25. januára 2010 a 12. apríla 2010 bol JUDr. I. J. zastúpený substitučným zástupcom. Týchto pojednávaní sa ale nezúčastnil žalovaný, a preto JUDr. I. J. nemohol mať vedomosť o imobilite žalovaného.

Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný dovolanie, ktoré doplnila jeho právna zástupkyňa ustanovená Centrom právnej pomoci. Prípustnosť dovolania je odôvodnená ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p., pretože žalovanému bola opakovane odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd sa iba uspokojil s vyjadrením JUDr. J., že sa snažil komunikovať so žalovaným a o jeho imobilite nevedel. Naopak, z každej písomnosti žalovaného je zrejme,

že žalovaný je invalidný. Napriek tomu, že žalovaný odvolaciemu súdu oznámil, že ustanovený advokát nemá jeho dôveru, že mu odvolal plnomocenstvo, súd toto nerešpektoval a naďalej s týmto advokátom konal. Žalovaný nevedel o jednotlivých pojednávaniach (predvolanie mu bolo doručené iba raz a podľa vyjadrenia súdu sa uskutočnili tri pojednávania).

Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanvej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) alebo potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného právneho významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval. Naviac dovolanie v danej veci nie je prípustné aj s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 5 O.s.p. (tzv. bagateľný spor).

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné

ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia väd konania uvedených v § 237 písm.a/ až e/ a písm.g/ O.s.p. v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Žalovaný v dovolaní namietal, že v dovolaní konkretizovaným postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie stav, kedy účastník konania nemohol pred súdom uplatniť svoje procesné práva, jednak pretože mu to súd znemožnil postupom odporujúcim Občianskemu súdному poriadku, ale tiež z dôvodu existencie rozhodnutia súdu, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva.

Právo byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom je garantované Ústavou Slovenskej republiky ako súčasť práva na súdnu a inú ochranu (čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Toto právo sa realizuje buď tým, že si účastník konania zvolí advokáta, ktorého poverí zastupovaním v konaní, alebo ho v prípade splnenia zákonných podmienok súd odkáže na Centrum právnej pomoci (§ 30 O.s.p.), ktoré mu ustanoví zástupcu z radov advokátov (podľa zákonnej úpravy účinnej od 1. januára 2012). Podľa zákonnej úpravy účinnej do 1. januára 2012 v prípade splnenia zákonných podmienok súd na návrh účastníka mu ustanovil zástupcu z radov advokátov. Účastník konania má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Súd je však povinný umožniť účastníkovi realizáciu tohto práva, napr. poučením podľa § 5 a § 30 O.s.p., poskytnutím primeranej lehoty na zvolenie si právneho zástupcu a iné. Osobitne treba zdôrazniť, že pri výbere osoby zástupcu (konkrétneho advokáta) súd nebol (nie je) viazaný prípadnými návrhmi, názormi alebo požiadavkami žiadateľa.

Zo spisu vyplýva, že podaním odporu proti platobnému rozkazu žalovaným bolo vo veci určené pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 28. septembra 2009 za prítomnosti žalovaného, ktorý požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Súd mu uznesením z 1. decembra 2009 sp. zn. 9 C 37/2009 ustanovil

zástupcu z radov advokátov v osobe JUDr. I. J., advokáta v P. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 25. januára 2010, žalovaný, ktorý bol riadne predvolaný, svoju neúčast' písomne ospravedlnil. Na pojednávaní sa osobne zúčastnila substitučná zástupkyňa JUDr. J., ktorá vzhľadom na priebeh pojednávania požiadala o odročenie pojednávania za účelom skontaktovania sa so žalovaným. Pojednávanie bolo odročené na 15. februára 2010. Právny zástupca žalovaného vypracoval pre súd písomné vyjadrenie k sporu a predložil listinné dôkazy podaním z 10. februára 2010 (č. l. 110-125). Na pojednávaní súdu 15. februára 2010 neboli prítomní právni zástupcovia žalobcu a žalovaného, pretože právna zástupkyňa žalobcu žiadala odročiť pojednávanie. Žalovaný bol na pojednávaní prítomný a zobral na vedomie ďalší termín pojednávania, t. j. 12. apríl 2010. Na uvedenom pojednávaní bola osobne prítomná substitučná zástupkyňa právneho zástupcu žalovaného, žalovaný sa na pojednávanie nedostavil. Zástupkyňa JUDr. J. na súdnom pojednávaní aktívne vystupovala.

V zmysle § 30 veta prvá O.s.p. (v znení účinnom do 1. januára 2012) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Podľa § 31 ods. 2 O.s.p. ak bol za zástupcu ustanovený advokát, má rovnaké postavenie ako advokát, ktorému účastník udelil plnomocenstvo.

Súd ustanoví účastníkovi zástupcu z radov advokátov podľa § 30 O.s.p. len ak : a/ účastník o ustanovenie takéhoto zástupcu požiadava (súd je povinný účastníka poučiť o tom, že takúto žiadosť môže podať), b/ účastník spĺňa predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, c/ ustanovenie zástupcu z radov advokátov je potrebné na ochranu záujmov účastníka konania (najmä ak ide o vec, ktorá je skutkovo zložitá alebo právne náročná). Osobitne treba zdôrazniť, že pri výbere osoby zástupcu (konkrétneho advokáta) súd nie je viazaný prípadnými návrhmi, názormi alebo požiadavkami žiadateľa.

Aj v danom prípade súd prvého stupňa tým, že žalovanému ustanovil na jeho žiadosť za účelom ochrany jeho záujmov v konaní zástupcu z radov advokátov (§ 30 O.s.p.), splnil svoju povinnosť zabezpečiť účastníkom konania rovnaké možnosti pre uplatnenie ich práv. Zásada rovnosti účastníkov konania, ktorá je vyjadrená v § 18 O.s.p. je významným interpretačným pravidlom, aj so zreteľom na ktoré žiadne ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nemožno aplikovať tak, aby bol niektorý z účastníkov konania zvýhodnený na úkor iného (jeho protistrany) alebo aby mal v konaní priaznivejšie (výhodnejšie) postavenie.

Odvolačný súd sa v dovolaní napadnutom rozsudku dostatočne vysporiadal s otázkou právneho zastúpenia žalovaného JUDr. J. a podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemožno v danej procesnej situácii odvolaciemu súdu vytýkať, že 29. novembra 2012 vec rozhodol a že žalovanému odňal možnosť konať pred súdom. K tomuto záveru dospel dovolací súd po zohľadnení toho, že právny zástupca žalovaného JUDr. J. žalovaného riadne zastupoval, z troch pojednávaní sa zúčastnil na dvoch, aktívne hájil práva žalovaného, neúčast' na jednom pojednávaní ospravedlnil a toto pojednávanie bolo na žiadosť právnej zástupkyne žalobcu odročené. Taktiež vo veci vypracoval právny zástupca žalovaného písomné vyjadrenie adresované súdu. Na výzvu súdu po zrušení rozsudku odvolacieho súdu dovolacím súdom žalovaný v písomnom podaní zo 6. augusta 2012 (č. 1. 295) uviedol, že keď sa on zúčastnil pojednávania, advokát na súde nebol prítomný. Musel požiadať o pomoc priateľa o napísanie odvolania. Toto sú hlavné dôvody, pre ktoré žiadal súd, aby ho JUDr. J. vo veci nezastupoval. Vo veci nie je sporné, že žalovaný a JUDr. J. vzájomne písomne komunikovali. Dovolací súd vychádza z názoru, že žalovaný sa chcel podieľať na výbere osoby svojho zástupcu ustanoveného súdom a toto konanie sa vonkajšími znakmi blíži k zneužívaniu práva požiadať súd o ustanovenie zástupcu z radov advokátov (s účinnosťou od 1. januára 2012 toto oprávnenie patrí Centru právnej pomoci), k snahe o neprípustné zvýhodnenie na úkor protistrany (priečiace sa § 18 O.s.p.) a tiež k procesnej obštrukcii, zameranej na oddialenie nepriaznivo vyznievajúceho rozhodnutia súdu.

Žalovaný tiež namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod (v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní), samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmatečnosť rozhodnutia). Keďže dovolanie žalovaného nie je v danom prípade procesne prípustné, nemohol dovolací súd pristúpiť k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

V danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. októbra 2014

JUDr. Viera Petříková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová